

Onderwerp Right to Challenge

Steller M. Folkertsma/E. Bruinewoud

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 06 11323598 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk 5294467
Datum 11-11-2015 Uw brief van Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

De nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) 2015 kent een amendement Right to Challenge; dit amendement biedt bewoners en buurtinitiatieven de mogelijkheid de gemeente uit te dagen om (publieke) taken over te nemen.

In deze brief informeren wij u over de wijze waarop wij vorm willen geven aan Right to Challenge; ook willen wij een aantal vragen en dilemma's met u bespreken.

Right to Challenge is een belangrijk instrument om burgerparticipatie en burgerkracht te stimuleren en te faciliteren. We onderstrepen dan ook de grondgedachte van het Right to Challenge, namelijk dat Stadjes en (wijk)ondernemers de gemeente uit kunnen dagen en de middelen en verantwoordelijkheid krijgen om bij te dragen aan de leefbaarheid, het welzijn en de dienstverlening in hun buurt, wijk of stad. Hiermee denken we de kwaliteit van de dienstverlening en ondersteuning te kunnen verbeteren met dezelfde middelen. We willen dan ook graag aan de slag met Right to Challenge.

Het Right to Challenge biedt kansen, maar stelt ons ook voor uitdagingen. Voor welke taken willen we het uitdagingrecht bijvoorbeeld openstellen, hoe kan de kwaliteit en continuïteit van de ondersteuning worden gegarandeerd, wat zijn de risico's en welke risico's vinden we acceptabel.

Deze vragen zijn op voorhand niet gemakkelijk te beantwoorden. Right to Challenge is immers een nieuwe manier van werken, waar in Nederland nauwelijks ervaring mee is. Daarom stellen we dan ook voor om de komende twee jaar (2016 en 2017) werkenderwijs - samen met burgers - vorm te geven aan het uitdagingrecht. Daarom willen we starten met kleinschalige pilots binnen de Wmo. Mogelijk breiden we dit instrument, indien het succesvol blijkt, in de toekomst uit naar andere domeinen.

In bijgevoegde notitie hebben we een voorstel uitgewerkt. Deze notitie gaat eerst in op de achtergrond en context van Right to Challenge, welke kansen en uitdagingen we zien, de ervaringen in Engeland met Right to Challenge en de stand van zaken in andere gemeenten. Op basis van deze informatie doen we vervolgens een voorstel op welke wijze we vorm willen geven aan Right to Challenge in Groningen.

We vragen uw raad de wensen en bedenkingen bij dit voorstel mee te geven. Specifiek vragen wij u om in ieder geval in te gaan op de volgende vragen en dilemma's:

- Wij stellen voor het Right to Challenge zowel voor burgers als voor (wijk)ondernemers en zzp-ers open te stellen. Op deze manier willen we de kwaliteit van de dienstverlening en ondersteuning borgen. Het nadeel van het RtC openstellen voor ondernemers en zzp-ers kan zijn dat hierdoor mogelijk burgerinitiatieven verdrongen worden. Hoe kijkt u hier tegen aan?
- Verder stellen wij voor om initiatieven de ruimte te geven door te groeien naar een challenge omdat veel initiatieven nog niet zo ver zijn om daadwerkelijk taken over te nemen van de gemeente; dit heeft tijd nodig. Hiervoor ontvangen de initiatieven aanloopkosten. Er hoeft gedurende deze aanlooperperiode dus nog géén sprake te zijn van substitutie van taken van de gemeente en is er nog geen sprake van het verbeteren van de dienstverlening en ondersteuning met dezelfde middelen. Bij het indienen van het initiatief moet wel worden aangegeven welke taken op termijn overgenomen worden van de gemeente. Wat vindt u hiervan en hoe lang zou deze aanlooperperiode moeten duren?
- De gemeente is op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk om passende zorg en ondersteuning te organiseren zodat mensen kunnen deelnemen aan de maatschappij en daarbij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven. Vraag is welke risico's we durven te nemen of willen nemen (bijvoorbeeld wat betreft veiligheid) en in hoeverre we de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening en ondersteuning willen garanderen. Hoe kijkt u hier tegen aan?
- Dit roept vervolgens de vraag op of we Right to Challenge alleen openstellen voor algemene voorzieningen of ook voor maatwerkvoorzieningen/specialistische zorg. Algemene voorzieningen zijn bijvoorbeeld activiteiten gericht op ontmoeting, klussendienst, maaltijdservice, was- en strijkservice. Maatwerkvoorzieningen zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, individuele begeleiding, dagbesteding, respijtzorg. Wanneer we ervoor kiezen om ook maatwerkvoorzieningen open te stellen voor RtC, moeten we ons realiseren dat hierbij de risico's groter zijn dan bij algemene voorzieningen. Bij maatwerkvoorzieningen is de borging van kwaliteit en continuïteit nog belangrijker, maar ook lastiger. Bijvoorbeeld bij persoonlijke verzorging (maatwerk voorziening) is het noodzakelijk dat iemand de zorg daadwerkelijk krijgt. Wanneer dit niet gebeurt kan dit risico's met zich meebrengen. Bij een algemene voorziening, zoals een ontmoetingsplek of klussendienst, is het risico minder groot als een activiteit een keer niet doorgaat.

- Het laatste dilemma betreft de vraag of bewoners alleen de regie/opdrachtgeverschap over een bepaalde taak hebben bij Right to Challenge, of dat zij deze taak ook zelf uitvoeren (of een combinatie)? Bewoners kunnen professionals inhuren voor het uitvoeren van een bepaalde taak bijvoorbeeld voor huishoudelijke ondersteuning, vervoer of begeleiding. Dat betekent dat er mogelijk verdringing van arbeid ontstaat. Of willen we dat bewoners de taak zelf uitvoeren, en stellen we dan bepaalde (opleidings-)eisen aan bewoners?

We willen de resultaten van de discussie in uw raad gebruiken als input voor de verdere uitwerking van Right to Challenge in de gemeente Groningen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

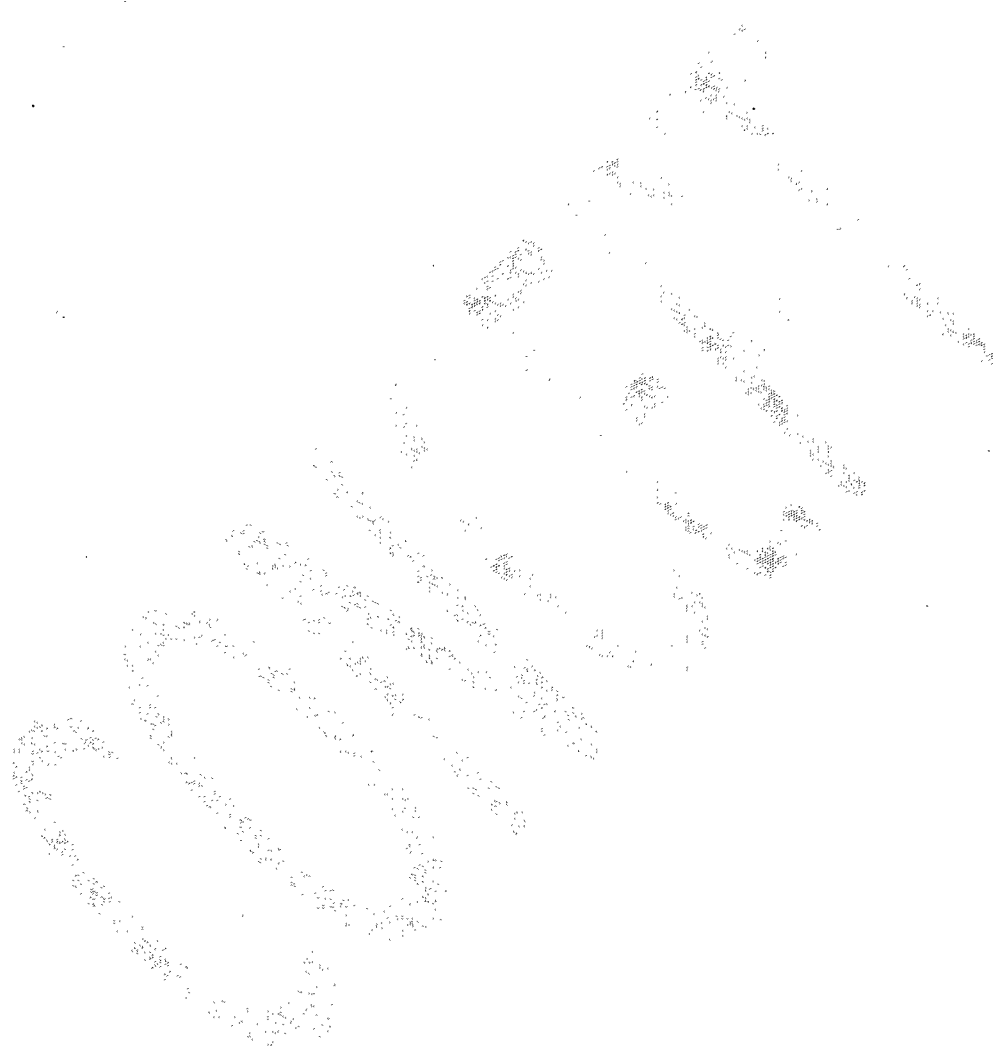

de secretaris,
Peter Teesink

Right to Challenge

Versie 03-11-2015

Voorstel hoe gezamenlijk vorm te geven aan het uitdagingsrecht

Inleiding

De verhouding tussen overheid en burger verandert. Meer en meer nemen burgers zelf het heft in handen bij zaken waarvoor traditioneel de overheid de verantwoordelijkheid nam. We gaan van deelname van burgers, naar burgerkracht met de overheid als partner en deelnemer.

Op verschillende manieren - door het faciliteren van burgerinitiatieven, met de Verander Labs - wil de gemeente ontdekken hoe zij samen met inwoners en organisaties anders kan samenwerken om tot betere resultaten te komen.

Daarnaast willen we vorm geven aan het Right to Challenge. Dit is een belangrijk instrument om burgerparticipatie en burgerkracht vorm te geven. We onderschrijven de grondgedachte van het Right to Challenge, namelijk dat Stadjers de gemeente uit kunnen dagen en de middelen en verantwoordelijkheid krijgen om bij te dragen aan de leefbaarheid, het welzijn en de dienstverlening in hun buurt, wijk of stad. We vinden dat niet alleen bewoners de gemeente kunnen uitdagen maar we vinden dat ook (wijk)ondernemers en zzp-ers aanspraak op dit recht kunnen maken. Dit past in onze ambitie om op een andere manier samen te werken met inwoners en organisaties en de kwaliteit van de dienstverlening en ondersteuning te verbeteren.

We willen dan ook graag aan de slag met Right to Challenge. Er lopen al een aantal initiatieven in de stad die het doel hebben om Right to Challenge vorm te geven, zoals in het Wijkbedrijf Selwerd. Maar wat is Right to Challenge precies en hoe gaan we het de komende tijd vormgeven?

In deze notitie wordt het recht om uit te dagen verkend aan de hand van de volgende vragen:

1. Het Right to Challenge: wat is het, waar komt het vandaan, welke kansen en uitdagingen komen we tegen?
2. Ervaringen met Right to Challenge in Engeland
3. Wat is de stand van zaken in andere gemeenten?

Op basis van deze informatie wordt vervolgens een voorstel gedaan op welke wijze wij het uitdagingrecht de komende jaren vorm willen geven in Groningen.

1. Wat is Right to Challenge?

Right to Challenge in de Wmo

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) 2015 kent een amendement Right to Challenge; dit amendement biedt bewoners en buurtinitiatieven de mogelijkheid de gemeente uit te dagen om (publieke) taken over te nemen. Right to Challenge gaat dus verder dan andere burgerinitiatieven waar het gaat om eigenaarschap en zeggenschap.

Het RtC is (nog) niet uitgewerkt en vastgelegd in een Algemene maatregel van bestuur (Amvb). Right to Challenge is dus nog *niet verplicht*, maar motiveert gemeenten om de mogelijkheid te bieden aan bewoners om taken over te nemen.

Oorsprong van het Right to Challenge

Het Right to Challenge is een concept afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk en maakt daar integraal onderdeel uit van een systeem van buurtrechten die zijn beschreven in de Localism-act. In juni 2012 is daar het RtC geïntroduceerd. Het is bedoeld om de invloed van burgers op het lokaal bestuur te vergroten. In de praktijk betekent dit dat zij mee kunnen doen bij aanbestedingen door de overheid, in concurrentie met andere aanbieders.

Na de introductie van het RtC in Engeland, heeft het RtC ook in Nederland voet aan de grond gekregen. Bij de stemming voor de nieuwe Wmo is het RtC als amendement aangenomen; hiermee is het RtC wettelijk verankerd in Nederland.

Definitie Right to Challenge

Door het Ministerie van VWS is de volgende definitie gegeven van Right to Challenge in relatie tot de Wmo 2015:

- Een challenge is een aanbod van een groep georganiseerde bewoners, cliënten en/ of professionals op (een deel van) het aanbod dat de gemeente gecontracteerd heeft in het kader van de Wmo.
- Er is altijd sprake van een maatschappelijk initiatief; (zorg)instellingen kunnen geen challenge indienen, maar als georganiseerde bewoners zich bijv. verenigd hebben in een zorgcoöperatie dan is dit wel mogelijk.
- De challenge biedt (veronderstelde) voordelen ten opzichte van het door de gemeente gecontracteerde aanbod. Deze voordelen kunnen betrekking hebben op de prijs (aanbod wordt meer kostenefficiënt uitgevoerd) en/ of de kwaliteit (aanbod leidt bijv. tot hogere klanttevredenheid);
- Het aanbod waar de challenge betrekking op heeft, komt altijd (deels) in de plaats van door de gemeente gecontracteerd aanbod. Met andere woorden, er kan geen sprake zijn van (volledig) additioneel aanbod.

Right to Challenge in breder perspectief

Right to Challenge past binnen de ontwikkelingen die gaande zijn in de samenleving. Er ontstaan steeds meer initiatieven van burgers om zelf vorm te geven aan hun fysieke en sociale leefomgeving. Sleutelbegrippen daarbij zijn *eigen regie* en *eigenaarschap* gekoppeld aan meer verantwoordelijkheid. De gemeente dient zich tot deze ontwikkelingen nader te verhouden en na te gaan op welke wijze zij burgerparticipatie en burgerkracht kan stimuleren, bevorderen en faciliteren. Right to Challenge is daarbij een belangrijk instrument. Het Landelijke Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA) ziet Right to Challenge als één van de buurtrechten waarmee burgers meer zeggenschap over hun directe leefomgeving krijgen, doordat zij taken van de gemeente overnemen. In Engeland is het recht om uit te dagen ingekaderd in een breder pakket van buurtrechten; het LSA heeft deze buurtrechten naar de Nederlandse situatie vertaald (<http://www.lsabewoners.nl/wp-content/uploads/2014/02/LSA-Buurtrechten.pdf>). In feite gaat het hierbij om een set van maatregelen gericht op de empowerment van bewoners en buurten.

Kansen

Right to Challenge geeft ruimte aan de creativiteit, deskundigheid en het enthousiasme van burgers en biedt de volgende kansen:

- Meer verantwoordelijkheid en sturingsmacht bij bewoners leggen;
- Een betere uitvoering van publieke taken met meer maatschappelijke waarde en draagvlak onder bewoners;
- Door meer eigenaarschap en minder regels de sociale cohesie en betrokkenheid van bewoners vergroten;
- Verschuiving van zwaardere naar lichtere zorg, met nieuwe combinaties tussen formele en informele hulp;
- Zorgaanbieders worden gestimuleerd om anders te gaan denken en meer vanuit bewoners en met niet-professionele instanties te werken.

Uitdagingen

Right to Challenge biedt kansen maar stelt ons ook voor uitdagingen. Vragen die naar voren komen zijn: waarvoor stellen we het uitdagingrecht open? Hoe kan kwaliteit en continuïteit worden geborgd? Welk effect heeft Right to Challenge op de werkgelegenheid; ontstaat er verdringing van arbeid? Hoe verhoudt Right to Challenge zich tot vrijwillige inzet en mantelzorg? Hoe brengen we initiatieven in aanraking met Right to Challenge en hoe zorgen we ervoor dat deze initiatieven niet stuklopen op bureaucratie? Hoe beoordelen we initiatieven? Wat is de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente? En wat betekent dit voor de interne werkwijze van de gemeente? Deze vragen zijn niet gemakkelijk te beantwoorden; we zullen hierover dan ook in gesprek moeten gaan met elkaar.

2. Ervaringen met Right to Challenge in Engeland

Right to Challenge is ontstaan in Engeland en is verankerd in wet- en regelgeving. Uit de ervaringen in de afgelopen jaren blijkt dat regelgeving alleen niet voldoende is om dit recht succesvol te laten zijn. In Engeland moeten de ingediende challenges direct concurreren met commerciële aanbieders in het inkooptraject. Dit zorgt ervoor dat de nadruk meer ligt op *concurrentie* dan op *samenwerking* tussen burgerinitiatieven, overheid en commerciële bedrijven. Dat er direct (zonder aanloopperiode) een taak moet worden overgenomen van een commerciële aanbieder heeft ertoe geleid dat van de ruim 4000 aanvragen er nog geen tien zijn toegekend. Omdat het doel van Right to Challenge, het vergroten van burgermacht, niet bereikt werd op deze manier is in samenspraak met Locality (een Britse bewonersorganisatie) eind 2014 een aangepaste aanpak voor Right to Challenge ontwikkeld en gepresenteerd in Nederland (zie <http://www.righttochallenge.nl/> met de voorgestelde aanpak, ervaringen uit Engeland, etc.).

Samengevat bestaat deze aanpak uit de volgende elementen:

1. Samenwerking bewonersinitiatieven en gemeente

Bewonersinitiatieven en gemeente kijken *samen* hoe zij de dienstverlening kunnen inrichten. Daarbij staan de lokale behoeften centraal. De gemeente denkt *vooraf* samen met bewoners (-organisaties) hoe de dienstverlening slim kan worden ingericht en hoe de samenwerking daarbij vorm kan krijgen. De samenwerking is gericht op het belang van bewoners.

2. Afspreken hoe bewoners een bod kunnen indienen

Het moet helder zijn hoe bewoners (-organisaties) een bod kunnen indienen om diensten over te nemen. Daarvoor *moet voldoende ruimte en tijd* zijn opgenomen (in procedures). Er dient vanuit de gemeente een heldere en transparante communicatie te zijn over het huidige gecontracteerde aanbod, financiering en budget en het proces.

3. Heldere besluitvorming

Vervolgens kan een gemeente een besluit nemen over de ingediende voorstellen: wie mag de dienst of het onderhoud de komende tijd uitvoeren? De gemeente besluit hierover - zo mogelijk - in een vorm van nauwe samenspraak met bewoners (-organisaties).

3. Stand van zaken andere gemeenten

In 2014 zijn in verschillende gemeenten in Nederland moties aangenomen met betrekking tot Right to Challenge; verschillende gemeenten studeren momenteel op de invulling van dit recht. Het Ministerie van VWS heeft de stand van zaken met betrekking tot Right to Challenge bij gemeenten

geïnterviewd en beschreven in een rapport ¹. Hieruit komt naar voren dat veel gemeenten nog zoekende zijn. Daarnaast zijn er ook gemeenten die (nog) niet aan de slag zijn met Right to Challenge; zij geven aan al bezig te zijn met het faciliteren van bewoners initiatieven en geen meerwaarde te zien in Right to Challenge. De gemeenten Utrecht, Rotterdam en Eindhoven zijn gestart met experimenten op het gebied van Right to Challenge. Hoewel de aanpak bij de verschillende gemeenten van elkaar verschilt gaat het bij alle genoemde gemeenten om loslaten van verantwoordelijkheid en regels, ruimte creëren, experimenteren en samenwerken.

GroenLinks Zwolle heeft op 20 september 2014 een bijeenkomst georganiseerd waarbij input is gegeven voor een modelverordening. Deze kan gemeenten een handvat bieden bij de invulling van Right to Challenge (https:// zwolle.groenlinks.nl/sites/default/files/downloads/page/2014-10-05%20Model%20verordening%20Rtc%20Wmo%202015_0.pdf).

4. Hoe gaan we in Groningen vorm geven aan het recht om uit te dagen

We willen graag aan de slag met Right to Challenge. Hiermee denken we de kwaliteit van de dienstverlening en ondersteuning te kunnen verbeteren met dezelfde middelen. Omdat het RtC is een nieuwe manier van werken is waar in Nederland nauwelijks ervaring mee is, stellen we voor om RtC in de praktijk, door middel van experimenteren, vorm te geven. Daarbij nemen we niet de zuivere Engelse aanpak over, maar gaan we een werkwijze onderzoeken die past bij de Groningse situatie. Daarom gaan we de komende twee jaar (2016 en 2017) aan de slag en willen we samen met burgers en (wijk)ondernemers vormgeven aan het recht om uit te dagen.

Hoe ziet het experiment eruit?

We willen starten met kleinschalige pilots binnen de Wmo en koppelen deze aan de gebiedsopgaves. We roepen burgers, (wijk)ondernemers en zzp-ers op initiatieven in te dienen ² die een bijdrage leveren aan de Wmo-doelen ³ en die zich lenen voor Right to Challenge. Deze initiatieven krijgen de mogelijkheid om tijdens een aanlooperperiode uit te groeien naar een challenge. Hiervoor ontvangen zij aanloopkosten (een 'startkrediet'); bij de verdere uitwerking van het voorstel wordt onderzocht of deze kosten gefinancierd kunnen worden uit de budgetten van de gebiedsteams. Er hoeft gedurende deze aanlooperperiode dus nog géén sprake te zijn van substitutie van taken van de gemeente. Na de aanlooperperiode vervalt het startkrediet. Dan neemt óf het initiatief een (deel van een) taak over van de gemeente, óf de challenge is niet geslaagd. De maatschappelijke meerwaarde is een belangrijke wegingsfactor bij het bepalen of een initiatief al of niet geslaagd is.

Op basis van een plan wordt bepaald of het initiatief een startkrediet ontvangt voor een aanlooperperiode en de mogelijkheid krijgt om door te groeien naar een challenge. De indieners kunnen vanuit de gemeente begeleiding krijgen bij het opstellen van een plan.

Bewoners en ondernemers die een challenge indienen moeten aangeven waarom zij de uitvoering van een bepaalde activiteit efficiënter of kwalitatief beter kunnen; daarbij moeten ze ook aangeven

¹ 'Right to Challenge en Wmo: kansen voor bewonersaansturing'. Hieruit komt naar voren dat circa 10% van de gemeenten initiatieven heeft genomen om RtC in te voeren

² Voorbeelden van initiatieven zijn: wijkbedrijf Selwerd, Stadskamer 050, Backbone SCN, Kraamkamer Hoogkerk, Respijthuis de Opstap

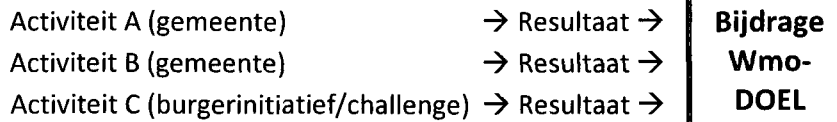
³ * Het bevorderen van sociale samenhang, de mantelzorg, het vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

* Het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.

* Het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

welke taak die de gemeente uitvoert - binnen een bepaalde termijn - kan worden vervangen door de ingediende challenge.

Het kan zijn dat bewoners met een andere activiteit dan die de overheid nu uitvoert hetzelfde doel bereiken, bijvoorbeeld meer sociale cohesie of minder eenzame ouderen. Wanneer dit het geval is kunnen taken zoals de overheid ze nu uitvoert mogelijk vervangen worden door 'nieuwe' activiteiten van bewoners. In onderstaand schema kan bijvoorbeeld activiteit A vervallen omdat activiteit C hetzelfde doel bereikt, ondanks dat de activiteit een andere vorm heeft:

Afbakening

Right to Challenge is een mogelijkheid voor bewoners, (wijk)ondernemers en zzp-ers om de gemeente uit te dagen en taken over te nemen. Er zijn echter ook initiatieven die zich niet lenen voor Right to Challenge; voor de pilotfase wordt dan ook de volgende afbakening gemaakt:

- Initiatieven die bijdragen aan de versterking van de sociale basis, maar geen substitutie zijn voor het bestaande aanbod, lenen zich niet voor het RtC. Het aanbod waar RtC betrekking op heeft, vervangt altijd (deels) het door de gemeente gecontracteerde aanbod. De gemeente hoeft daardoor de taak niet meer in te kopen bij een professionele aanbieder. Hiermee onderscheidt het RtC zich van andere burgerinitiatieven; die zijn vaak additioneel.
- Het bundelen van PGB's valt niet onder het RtC. Ten behoeve van een optimale eigen regie kunnen cliënten bij een maatwerkvoorziening een persoonsgebonden budget (PGB) aanvragen. Bij bundeling van zorgvragers met een PGB kan men ook collectief vorm geven aan de zorg zoals men die zelf wil. Hoewel dit geen Right to Challenge is in letterlijke zin - bij Right to Challenge blijft gemeente budgethouder, bij PGB is dit de PGB-houder - komt het er qua achterliggende bedoeling dichtbij. Er wordt namelijk zorg ingekocht door de zorgvragers zelf, naar eigen wensen en behoeften, anders dan het aanbod van de gemeente.
- Het RtC is niet voor taken die wettelijk gezien alleen door de gemeente kunnen worden uitgevoerd.

Wat zijn de risico's

We hebben geen ervaring met deze manier van werken; experimenteren met Right to Challenge kan dan ook risico's met zich mee brengen. Bijvoorbeeld waar het gaat om de aansprakelijkheid en in welke mate de kwaliteit en de continuïteit van de voorziening/ondersteuning gegarandeerd kan worden. Daarom formuleren we een aantal voorwaarden waar een challenge aan moet voldoen; tijdens de pilotfase gaan we ontdekken of deze voorwaarden moeten worden aangepast.

Voorwaarden

Voorwaarden waar een initiatief aan moet voldoen zijn onder andere:

- De initiatiefnemers dagen een huidige lokale voorziening of gemeentelijke taak uit;
- Indien het initiatief niet direct substitutie biedt, dienen de initiatiefnemers wel aan te geven welke taak die de gemeente nu inkoop op termijn kan vervallen;
- Op basis van de kennis en ervaring van de betrokken initiatiefnemers is aannemelijk dat zij de prestatie kunnen leveren;
- Het initiatief wordt gedragen door de wijk of buurt, de initiatiefnemers zorgen voor het draagvlak en kunnen dit ook aantonen;
- Het initiatief schaadt geen andere bewoners;
- Het initiatief heeft een maatschappelijke meerwaarde;
- Het initiatief moet passen binnen de wettelijke kaders van de gemeente (wat betreft veiligheid bijvoorbeeld);

- De initiatiefnemers beschikken over een rechtsvorm (bijvoorbeeld een bewonersorganisatie);
- De kosten voor de uitvoering zijn niet hoger dan de huidige kosten.

Wat gaan we ontdekken tijdens deze pilotfase

Tijdens de pilotfase komen de volgende vragen aan bod:

- Hoe we initiatieven in aanraking brengen met Right to Challenge; en hoe we ervoor zorgen we dat deze initiatieven niet stuklopen op bureaucratie;
- Aan welke voorwaarden een initiatief moet voldoen;
- Op welke manier de kwaliteit en continuïteit kunnen worden geborgd;
- Welk effect Right to Challenge heeft op de werkgelegenheid, of er sprake is van verdringing van arbeid;
- Hoe Right to Challenge zich verhoudt tot vrijwillige inzet en mantelzorg;
- Voor welke taken en activiteiten Right to Challenge zich (niet) leent;
- Wat het onderscheid is tussen het RtC, burgerinitiatieven en burgerparticipatie;
- Hoe de maatschappelijke meerwaarde gemeten kan worden;
- Wat de risico's zijn van het laten uitvoeren van Wmo taken door bewoners;
- Wat de rol en de verantwoordelijkheid is van de gemeente;
- Wat RtC betekent voor de interne werkwijze van de gemeente (omdat vaak meer integraal moet worden gewerkt, bewonersinitiatieven houden zich vaak niet aan de indeling van de gemeentelijke domeinen).
- Op welke wijze RtC, na de pilotfase, meegenomen kan worden in het inkooptraject.

Rol van de gemeente

Een positieve houding van de gemeente tegenover RtC is van groot belang, wanneer we willen dat het RtC slaagt. Het gaat om het creëren van gelijkwaardig partnerschap.

De rol van de gemeente is verschillend, afhankelijk van de fase waarin een initiatief/challenge zich bevindt: opsporen, enthousiasmeren, meedenken, samenwerken, adviseren en faciliteren. De belangrijke elementen bij de aanpak van Right to Challenge, gebaseerd op basis van de ervaringen in Engeland (samenwerking, transparante communicatie en besluitvorming) nemen we mee in dit traject.

Vervolg

Op basis van ervaringen tijdens de pilot-fase in onze gemeente worden de kaders van Right to Challenge verder ontwikkeld. Daarbij maken we ook gebruik van ervaringen van andere gemeenten die experimenteren met het RtC.

Mogelijk breiden we dit instrument, indien het succesvol blijkt, in de toekomst uit naar andere domeinen.

Dilemma's/bespreekpunten

Voordat we gaan experimenteren en bewoners en ondernemers oproepen initiatieven in te dienen, zijn er nog een aantal dilemma's waar we tegenaan lopen. Deze willen we graag bespreken.

- Wij stellen voor het Right to Challenge zowel voor burgers als voor ondernemers/zzp-ers open te stellen. Op deze manier willen we de kwaliteit van de dienstverlening en ondersteuning borgen. Het nadeel van het RtC openstellen voor ondernemers en zzp-ers kan zijn dat hierdoor mogelijk burgerinitiatieven verdrongen worden.
- Verder stellen wij voor om burgerinitiatieven de ruimte te geven door te groeien naar een Challenge omdat veel initiatieven nog niet zo ver zijn om daadwerkelijk taken over te nemen van de gemeente; dit heeft aanlooptijd nodig. Hiervoor ontvangen de initiatieven aanloopkosten. Er hoeft gedurende deze bepaalde periode dus nog géén sprake te zijn van substitutie van taken van de gemeente en is er nog geen sprake van het verbeteren van de

dienstverlening en ondersteuning met dezelfde middelen. Vraag is hoe lang deze aanlooperperiode zou moeten duren. Bij het indienen van het initiatief moet wel aangegeven worden welke taken op termijn overgenomen worden van de gemeente.

- De gemeente is op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk om passende zorg en ondersteuning te organiseren zodat mensen kunnen deelnemen aan de maatschappij en daarbij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven. Vraag is welke risico's we durven te nemen of willen nemen (bijvoorbeeld wat betreft veiligheid) en in hoeverre we de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening en ondersteuning willen garanderen.
- Dit roept vervolgens de vraag op of we Right to Challenge alleen openstellen voor algemene voorzieningen of ook voor maatwerkvoorzieningen/specialistische zorg. Algemene voorzieningen zijn bijvoorbeeld activiteiten gericht op ontmoeting, klussendienst, maaltijdservice, was- en strijkservice. Maatwerkvoorzieningen zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, individuele begeleiding, dagbesteding, respijtzorg. Wanneer we ervoor kiezen om ook maatwerkvoorzieningen open te stellen voor RtC, moeten we ons realiseren dat hierbij de risico's groter zijn dan bij algemene voorzieningen. Bij maatwerkvoorzieningen is de borging van kwaliteit en continuïteit nog belangrijker, maar ook lastiger. Bijvoorbeeld bij persoonlijke verzorging (maatwerkvoorziening) is het noodzakelijk dat iemand de zorg daadwerkelijk krijgt. Wanneer dit niet gebeurt kan dit risico's met zich meebrengen. Bij een algemene voorziening, zoals een ontmoetingsplek of klussendienst, is het risico minder groot als een activiteit een keer niet doorgaat.
- Het laatste dilemma betreft de vraag of bewoners alleen de regie/opdrachtgeverschap over een bepaalde taak hebben bij Right to Challenge, of dat zij deze taak ook zelf uitvoeren (of een combinatie)? Bewoners kunnen professionals inhuren voor het uitvoeren van een bepaalde taak bijvoorbeeld voor huishoudelijke hulp, vervoer, begeleiding. Dat betekent dat er mogelijk verdringing van arbeid ontstaat. Of willen we dat bewoners de taak zelf uitvoeren, en stellen we dan bepaalde (opleidings-)eisen aan bewoners?